

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Redactioneel

Van Hout, T.; Schafraad, P.; Koetsenruijter, W.

Publication date

2018

Document Version

Final published version

Published in

Tijdschrift voor Communicatiewetenschap

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Van Hout, T., Schafraad, P., & Koetsenruijter, W. (2018). Redactioneel. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 46(1), 2-4.

https://www.tijdschriftvoorcommunicatiewetenschap.nl/scripts/shared/artikel_pdf.php?id=CW-46-1-1

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Redactioneel

De aanhoudende wetenschappelijke aandacht voor de journalistiek is op minstens drie manieren te verklaren. Ten eerste, academische nieuwsgierigheid naar de ontwikkeling en functie van de journalistiek in wat we het vroegdigitale tijdperk kunnen noemen (Franklin & Eldridge II, 2016). De populariteit van een tijdschrift als *Digital Journalism* is hier een treffend voorbeeld van. Ten tweede, de mogelijkheden en beperkingen van zowel technologische als maatschappelijke ontwikkelingen op het snijvlak van informatie, media en communicatie (Ekström, Fornäs, Jansson & Jerslev, 2016; Van Hout & Burger, 2017). Ten derde, de uitdaging om communicatiewetenschappelijke theorieën en methoden te vernieuwen en uit te diepen (Anderson, 2016; Flaounas et al., 2012). *Journalism studies* is in snel tempo uitgegroeid tot een disciplinair autonoom onderzoeksgebied (Stenssen & Ahva, 2015). Dat blijkt ook uit het feit dat dit het derde journalistieke themanummer van het *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap* is van dit decennium. In 2010 verscheen een nummer met daarin een inventarisatie van de stand van zaken in *journalism studies* in Nederland, geflankeerd met een aantal essays waarin kansen, bedreigingen en invalshoeken voor onderzoek naar journalistiek uiteen werden gezet (Brants & Vasterman, 2010a). Drie jaar later verscheen een themanummer rondom de consequenties van de luider wordende roep om transparantie in de journalistiek (Bardoel & d'Haenens, 2013).

De redacteuren van die beide themanummers constateren zowel een enorme dynamiek in het werkveld, als een toenemende wetenschappelijke belangstelling, aan hogescholen en universiteiten, voor de journalistiek (Brants & Vasterman, 2010b; Bardoel & d'Haenens, 2013). Het is dan misschien toeval, maar toch ook niet geheel onlogisch dat dit derde themanummer over het domein van de journalistiek een sterk methodologisch karakter heeft gekregen. Zowel de ontwikkelingen in het werkveld als de nieuwe vragen die worden gesteld in het wetenschappelijk debat over journalistiek vragen naar methodologische antwoorden. Eigen aan de discipline is dat ze gebruik maakt van theorieën, onderzoeksmethoden en -technieken uit aanpalende wetenschapsdiscipli-

* Tom Van Hout is hoofddocent bij het departement Taalkunde aan de Universiteit Antwerpen. Contactgegevens: Prinsstraat 13, B-2000 Antwerpen, België. E-mail: tom.vanhout@uantwerp.be.
 Pytrik Schafraad is universitair docent bij de afdeling Communicatiewetenschap aan de Universiteit van Amsterdam. Contactgegevens: Nieuwe Achtergracht 166, 1018 WV Amsterdam. E-mail: p.h.j.schafraad@uva.nl.
 Willem Koetsenruijter is universitair docent aan de Faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit Leiden. Contactgegevens: P.N. van Eyckhof 4, 2311 BV Leiden. Tel.: +31 71 527 6254. Email: w.koetsenruijter@hum.leidenuniv.nl.

nes als sociologie, psychologie, communicatiewetenschap, antropologie en taalkunde. Dat biedt kansen voor wetenschappers met diverse achtergronden en interesses. Deze pluriformiteit laat zich ook mooi zien in de geselecteerde bijdragen.

Dit themanummer bundelt vijf bijdragen van Vlaamse en Nederlandse onderzoekers over recente ontwikkelingen op het gebied van *journalism studies*. De bijdragen vloeien voort uit twee symposia: de NeFCA-workshop ‘*Wanted. Dead or alive. Journalism, journalists and their audiences in a changing media landscape*’, gehouden op 25 november 2016 aan de Erasmus Universiteit, en het symposium ‘*Methoden van journalism studies*’, dat op 20 januari 2017 plaatsvond aan de Universiteit Leiden. Het themanummer opent met een drieluik over wellicht het meest in het oog springende vraagstuk: wat moeten we met big data? En hoe zouden we big data kunnen analyseren?

Damian Trilling en Jelle Boumans laten zien hoe de immer populaire methode van inhoudsanalyse geautomatiseerd kan worden. De auteurs onderscheiden deductieve en inductieve technieken voor automatische inhoudsanalyses en inventariseren specifiek beperkingen, uitdagingen en aanbevelingen voor onderzoekers die met grote Nederlandstalige digitale databestanden aan de slag willen. Om zulke databestanden van het internet te plukken, bespreken Kasper Welbers, Michaël Opgenhaffen en Marie-Christine Janssens drie computationele technieken. Zij besteden ruim aandacht aan juridische en ethische aspecten van scrapers, API’s en data-archieven en moedigen onderzoekers met of zonder programmeervaardigheden aan om samen te werken met computerwetenschappers.

Ike Picone verlegt in zijn bijdrage de focus van inhoud naar publiek. Nieuwsredacties maken gebruik van softwaretoepassingen om de activiteit van bezoekers op nieuws-sites of -apps te kwantificeren. Tegenover die redactionele precisie, plaatst Picone het tweezijdig probleem van de ontoegankelijkheid van concurrentieel gevoelige gebruikersdata voor wetenschappelijke doeleinden en de uitdaging om big data te analyseren met kwalitatieve methoden. Picone laat zien hoe met gedragsdata verrijkte etnografie kan worden ingezet om digitaal nieuwsgebruik te kwalificeren.

Naast computationele technieken voor dataverzameling en -analyse, besteedt dit themanummer ook aandacht aan conceptuele ontwikkelingen. Zo rolt Birte Schohaus een analysemodel uit waarmee vorm en inhoud van journalistieke televisieformats kunnen worden vergeleken. Een uitgangspunt voor onderzoek naar journalistieke televisieprogramma’s is het format, stelt Schohaus. Dat punt illustreert ze aan de hand van een analyse van de talkshows van Jeroen Pauw en Eva Jinek. Het artikel toont aan dat bouwstenen van televisieformats een zinvolle analyse-eenheid zijn: ze zijn vergelijkbaar over verschillende programma’s en de verschillen kunnen beschreven worden als invullingen van die bouwstenen. Een televisieprogramma bestaat immers niet zonder zijn format.

In de laatste bijdrage reflecteren Baldwin Van Gorp, Jan Boesman en Mirjam Vossen over de manier waarop de productiezijde van framing – *frame building* – onderzocht kan worden. Hun artikel spitst zich toe op culturele frames, en bekijkt hoe deze zich verhouden tot het nieuws, met de schemata van journalisten en met interacties op de werkvloer. De auteurs pleiten voor een multimethodische aanpak met observaties, frame-analyses en surveyonderzoek in combinatie met reconstructie-interviews.

Tom Van Hout, Pytrik Schafraad en Willem Koetsenruijter
gastredacteurs

Literatuur

- Anderson, J. A. (2016). Communication descending. *International Communication Gazette*, 78(7), 612-620.
- Bardoel, J., & d'Haenens, L. (2013). Redactioneel. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 41(3), 211-212.
- Brants, K., & Vasterman, P. (2010a). Redactioneel. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 38(3), 193-194.
- Brants, K., & Vasterman, P. (2010b). Journalism studies in Nederland: een inventarisatie. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 38(3), 195-2014.
- Ekström, M., Fornäs, J., Jansson, A., & Jerslev, A. (2016). Three tasks for mediatization research: contributions to an open agenda. *Media, Culture & Society*, 38(7), 1090-1108.
- Flaounas, I., Ali, O., Lansdall-Welfare, T., De Bie, T., Mosdell, N., Lewis, J., & Cristianini, N. (2012). Research methods in the age of digital journalism. *Digital Journalism*, 1(1), 102-116.
- Franklin, B., & Eldridge II, S. (Eds.). (2016). *The Routledge Companion to Digital Journalism Studies*. London: Routledge.
- Steensen, S., & Ahva, L. (2015). Theories of Journalism in a Digital Age. *Digital Journalism*, 3(1), 1-18.
- Van Hout, T., & Burger, P. (2017). Mediatization and the language of journalism. In O. García, N. Flores & M. Spotti (Eds.), *Oxford Handbook of Language and Society* (pp. 489-504). Oxford: Oxford University Press.